

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10. II. п.

Редакція рукописів не звертає.
Невідписаних дописів не містить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 250 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чековеkonto П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ: Всім, хто не вивірив своїх залежностей за передплату до 20 ц. м. здержитися з черговим числом дальшу висилку часопису!

Чотири питання.

Сила і праця організації це сила і праця кожного члена, що до неї належить. Чим цінкіша організація, чим більше в неї жертвенности, завзяття побіч свідомости ціли, тим більша запорука побіди зорганізованого гурту. Щоби організація була сильніша, мусить кожний член організації причинитися своїми силами до її скріплення.

Питаємо Вас Товаришу і Товаришко: **Що зробили Ви для цього, щоби прискіпити поширення соціалістично-радикальної думки, щоби забезпечити побіду й визволення українського працюючого народу?**

1) Чи освідомили Ви хоч одного несвідомого селянина чи робітника, що йому місце і завдання статі і боротися в карних рядах української соціалістично-радикальної партії, коли він хоче щоби власне український працюючий народ здобув для себе свою землю і свою волю?

2) Чи заплатили Ви вже наложешу на кожного члена УСРП данину відповідно до своєї шлеткової та зарібної спрможности?

3) Чи зложили Ви вже партійний податок в сумі 1 зол. за 1926 р.?

4) Чи приєднали хоч одного передплатника «Громадському Голосові» і чи самі його передплачуєте? Чи післали Ви вже передплату до кінця року?

Товариші! Робіть кожний своє діло, виконуйте з власної волі взятий на себе громадський обовязок і думайте та робіть по заповіту І. Франка:

«Кожний думай, що на Тобі
Міліонів світ стоїть,
Що за долю м'ліонів
Мусим дати Ти одвіт!
Тому не гайтесь!

ВІЧА і ЗБОРИ.

Позір Озірлящина!

В неділю 24. жовтня ц. р. відбудеться велике віче УСРП

в Озірлі

Товариші селяне й робітники. Приходіть на раду!

Позір Львівщина й Щиреччина.

В неділю 25. жовтня ц. р. відбудеться велике віче УСРП

в Сердиці

Установчі Збори професійної організації селян і зарібників „Селянської Спілки“

в Дашаві

пов. Стрий — відбудуться дня 7. XI. ц. р.

Позір Стрийщина!

Повітова конференція УСРП відбудеться в неділю дня 31. жовтня

в Стріі

Позір Белзщина!

Віче, заповіджене на день 24. жовтня перенесено на пізніше.

Позір Яворівщина!

В неділю дня 24. жовтня відбудеться віче УСРП

в Любнях

о год. 2 попол.

Вбито куратора шкільної округи Ст. Собінського.

Дня 19 жовтня коло год. 6 вечером два невисліджені справники вбили куратора Львівської шкільної округи Станіслава Собінського. Після зізнань свідків справники розмавляли між собою по українськи, а по віддачі стрілу в голову куратора щезли в темряві. Львівська поліція твердить, що убійство виконали з політичних причин Українці,

бо він перемінив більше як 1000 українських шкіл на польські і за вороже становище до українського шкільництва отримувал листи з погрозами. Недавно дуже гостро прийняв він делегацію українських громадян, котрі на чолі з послом Хруцьким домагалися, щоби зарядив припинення польонізації українського шкільництва.

Большевики зрікаються Бесарабії.

Останні відомости приносять, що Союз Радянських Республік рішається припинити засильовати комуністичну пропаганду грішми, що задумує зрестися Бесарабії, годяться на сплату царських довгів та задумує приступити до заключення договорів з усіма державами, з якими до цієї пори не міг зговоритися. Також політичний представник СРСР в Англії Красін дістав наказ навіть за ціну признання царських довгів перти до згоди і старатися о позичку, хочби й на не вигідних умовах.

Судять...

Дня 13 жовтня судили в старостві в Косові наших товаришів селян з Косівщини за «заколот публичного спокою», який викликали на хрунівським вічу дня 28 серпня в Жабі. Судив комісар староства Дулемба і засудив: т. Шекерика Петра на 8 діб арешту, т. Гапчука Мих. на 5 діб — за те, що кричали «ганьба», «зраднику» ітд., Люка Федора на 2 доби за те, що грав похоронної на трембіту, жінку Петра Шекерика на 5 діб. Всіх засуджено на покриття коштів поступовання. Засуджені вироку не прийняли і зголосили відклик. Старостинських свідків було 7. Найдуше свідчили Уршеджук і Чешинські, хоч нічого не бачили. І думають, що таким способом гоширять хруніяду! Та між Гуцулами цього не буде!

Праця на дальшу мету.

Змагання до розбудови сильних професійних організацій українських працюючих людей натрапляють на перешкоди, які їм ставляють: 1) політичні влади, 2) несвідомі й свідомі шкідники та 3) існуючі вже професійні організації, котрі у творенні окремих професійних організацій українських робітних людей зовсім несправедливо добачують ослаблення професійного руху взагалі.

Про це, що польські політичні влади криво дивляться на всякий професійний рух, якому не патронують буржуазія або клер — не треба багато писати, бо це загально відома справа. Перешкоди з цього боку не розбивають, але ободрюють сімю працюючих в організуванні своїх сил.

Але небезпечні є ті другі перешкоди.

Політичні провідники українського робітництва в минулому додумувалися тільки до потреби окремої політичної організації українських робітних людей; ця думка вилілася врешті з тяжким трудом у форму політичної партії українських соціал-демократів. Але хто знає історію тої партії, цей знає, що в ній постійно змагалися дві струї: самостійницька та залежна від польської партії соціалістичної. І раз одна, то знову друга струя брала верх у партії, що відбивалося некорисно на організації. Цю нерішучість у будіванні своєї власної політичної сили заплатило солено своїми політичними, господарськими й культурними інтересами українське робітництво.

Ще гірше мається справа з професійним рухом. Коли передові люди соціалістичних, радикальних поглядів видигали на чергу дня питання про потребу творення окремих українських професійних організацій — то завжди цьому протиставилися діячі українського міського робітництва. Вони вишукували навіть різні нібипринципові, інтернаціональні і ідейні причини, щоби ними закрити власне недбалство, ліниство і страх.

Що так воно було колись, свідчить той факт, що ще сьогодні між масою українського робітництва клич окремих українських професійних організацій є цілком непопулярний, а ліниві та вигідні (опортуністичні) провідники українського міського робітництва ставляться до него ярко ворожо.

Зайдіть лишень з тою думкою ось хочби до найсильніше зорганізованого робітництва, до складачів. Ногами й руками будуть від цієї думки відхрещуватися і так же само вам відпорпають старі ніби «інтернаціональні» причини.

Про те, чи потрібно українському робітникові його власна українська професійна організація — не слід хіба спорити. Сучасна професійна організація рішучо шита не на нього. Не тому, що він може з неї виріс, або до неї не доріс. Але тому, що вона органічно не може задоволити всіх потреб українського робітника.

Існуючі вже професійні робітничі організації, які між иншим у більшості виключно є в руках польських робітників, що не розуміють або не хочуть розуміти особливих інтересів українського робітника, виступають проти творення українських професійних організацій ніби то-

му, що це є розбивання або що найменше ускладнення професійного руху.

Погляд з ґрунту фалшивий. Власне в українській професійній організації щіккіше зеднаються робочі руки, а справа одностайности акції, потрібна в професійному рухові — це річ порозуміння національних професійних союзів.

Ще тільки заходить питання, чи є українські робітні люди на стільки сильні, щоби могли самі будувати власними силами свої професійні організації. На це відповімо, що так. Тільки до їх організації треба братися зовсім инакше, як бралось до організації політичної українського робітництва, коли бажається, щоби й професійна організація не провалилася так соромно як політична. Треба будувати ту професійну організацію на селянській основі, а щойно на тій оперти організацію українського робітництва. Тому треба щоби українське робітничче місто допомогло українському працюючому селу в організації власної професійної сили. Коли ж вона зресте в силу, а є всі дані, що говорять за тим, що вона розвинується, тоді зможе вона подати помічну руку у будуччині в творенні власної професійної організації українському місту. І це є одна дорога та спільна праця українського працюючого села й міста для забезпечення своєї кращої будучности.

Посмертна згадка.

Затужила — заголосил гуцульська трембіта. Її голос покотився на всю Гуцульщину, сповіщаючи сумну вістку, що дня 25 IX ц. р. помер у Жабі під Магоркою в 27-м році життя тов. Юра Волинюк-Цірунів.

Тов. Юра Волинюк-Цірунів був карним членом УСРП, свідомим громадянином, горячим борцем за визвольні ідеали свого народу. Живу участь брав у розігнанні хліб ідського віча в Жабі дня 28 VIII ц. р. та взагалі працював над освідомленням Жабя, а повеленням хруніяди-хліб ідщини. — Покійний був очитаним і свідомим громадянином. По званні селянин столяр працював чесно й примірно та боровся за соціальне визволення поневолених. Помер нагло на закаженні крови Осиротив маленьку донечку й молоду жінку. Похорон відбувся дня 27 IX ц. р. при великій здвизі народу. Партійні товариші Покійного соціалісти-радикали несли домбину від дому аж на цвинтар. Над могилою іменем культурно-освітних товариств в Жабі працював Покійника гарною промовою тов. Михайло Гапчук, а від громади УСРП працював тов. Петро Шекерик-Доників.

Безправство печеніжинського старости.

Члени кружка УПТ в Мишині рішили завести в цім році для шкільної дитвори збірні лекції та закупити для них бібліотеку.

Які були причини, що примусили громадян вхопитися за дорогий засіб оборони українського шкільництва? Причини ось які: В першій мірі це заведення утравкізму, а властиво переміна чисто української школи на польську і то в селі, де на 300 українських дітей є всього 1 дитина латинського обряду! А відтак уже те, що для деяких дітей далеко, особливо в слотаві дні. Другою важною причиною: це деморалізація в школі і брак належної педагогічної опіки в цій польській державній школі. Дітей в школі бють, катують, заставляють копати грядки, мити підлоги, рубати дрова ітп. Учителька Григорцева дає собі часті відпустки до міста й залишає дитвору під опікою найсильнішого школяря, який збиткується над слабши-

ми дітьми. Діти без опіки сідають під парканом та співають і виучують себе сороміцьких пісень як: «Іхав Гуцул з полонини» ітд. і таких слів, яких тут не можна писати.

Закон про збірні лекції є дуже не вигідний, бо дозволяє тільки на вчєння 9 дітей. Але батьки мусили й на той засіб опертися, щоби стати в обороні української школи для своїх дітей. З цього часу різні влади зачали нагінку на селяни. Поліція робить донос до суду на тов. Кравчука Михайла, що він уладив нелегальні збори, хоч це були збори на підставі § 2 зак. о зборах. Тягнуть хорого на задуху 82-літнього старця до суду як свідка. Зачинають страшити людей карами, коли вони не відступлять від заміру уладження збірних лекцій. Ціла Печеніжинська «жечпосполіта» рушила походом на Мишин.

Поліція не дає спокою батькам дітей і раз у раз їх візитує. Дня 2 жовтня трьох жандармів прийшло до голови Кружка УПТ та показують йому папір-наказ від староства. Закривають решту письма, а тільки показують слова: «зликвідоваць приватнон школе рускон». І хоч приватної школи в Мишині немає, а є тільки курси, то польська поліція робить бешкет у селі, а польське староство в Печеніжині тому патронуює.

Помимо протестів поліція перевела ревізію в трьох хатах: у Миронюка Василя (голова Кружка УПТ), у Насті Миронюк та Андрія Мочернюка. Забрали акти «Кружка УПТ» протоколи, затверджений статут, касову книгу, зшитки (!) для дітей, 10 статутів Рідної Школи, і геометричні фігурки (!), поділ годин ітд.

Самі «революційні» причандави!!!

І тому польська влада опечатала дві комнати, в яких відбувалися збірні лекції та тим самим замкнула українській дитині дорогу до української науки (не школи!).

«Селяне шукають правди! З два дні після ревізії їде делегація з 9 осіб до польського староства в Печеніжині. А польський староста їм по польськи:

«Їн в Мишині крутите вже пів року і я в себе абсолютно не позволю на жадні збірні лекції! І вигнав делегацію за двері!

Поступив дуже «тактовно», бо селяне побачили, що з тої правди, яка є в польським старостві тільки користь, що в сліпого світла. Науку що дня відбувано в иншій хаті. Зачалася така сама історія, на селі, як була з тайним українським університетом у Львові. Поліція що дня бігає по селі й питає:

«Де нині школа?»

Не знаю я польських законів, бо не адвокат, але знаю, що навіть у диких людей не приймають так скандально делегацій, як по дикунськи прийняв делегацію з села Печеніжинський представник польської влади.

Дальше хлопський розум мені диктує, що Печеніжинський староста чолочить свої власні польські закони, коли бачить, що що девята жидівська хата, відбуває збірну лекцію і він її не спечатує, а за нашими збірними лекціями ганяє поліціантами по цілому Мишині.

І заявляє, що не допустить до уладження збірних лекцій, хоч йому відома польська конституція і хоч знає, що не має права замикати українській дитині дороги, до української науки!

Кун-сват.

Що ж даліше?

Від редакції. До нас вернувся член партії «Селянського Союзу», селянин, з проханням помстити йому статтю, в якій він ставиться критично до останнього невдачного кроку верхів «Селянського Союзу», які без подання важких причин та не інформуючи широких мас українського селянства на Волині, Поліссі, Підляшші та Холмщині, перевели ліквідацію своєї партії, зєднуючись з найбільш молодого, найбільш слабковою та й невиразно по своїм становищі що до української політичної програми, але виразно москофільської партії «Воля Народу».

Подиктоване зєднання Українського Соціалістичного «Селянського Союзу» з «Волею Народу» було для селянських низів «Селянського Союзу» несподіванкою. Так важна для організації українських селян справа не була в партії підсудована і тому трудно точно встановити скільки Сель. Союзників було за зєднанням і скільки проти.

До зєднання з «Волею Народу», як відомо з конгресу, що відбувся 10. X. 1926 р. у Львові, не пристали організації «Селянського Союзу» Брідщини, Володимирщини й Холмщини. Характерно, що Брідщина є тереном, де є організації «Воля Народу», а як видно брідські селяне України не хочуть зєднання з «Волею Народу».

На конгресі формально були заступлені Бересть, Кобринь, Дорогічин, Володава, Дубно, Луцьк, Крем'янець, де є організації «Селянського Союзу», і Рівне, Острів, де організації не переведено. Всі ці формальні представники голосували за обєднанням. Слід також зазначити, що серед «обєднаних» було багато нових для «Сель. Союзу» людей, котрі недавно закидали «Сель. Союз» і працюють, а є вони відомі з ліквідації У. С. Д. П.

Основородоженники «Селянського Союзу» перед декількома роками мали на Волині, Холмщині, Підляшші, Поліссі перорану інтегу. За два роки плуг «Селянського Союзу» пройшов по дві-три стаби, але не скрізь.

Застосовані в деяких повітах методи партійного виховання дали позитивні, корисні наслідки: організації є чисто селянськими й зберігають свій чисто селянський характер.

Що примусило верхів «Українського Селянського Союзу», не дооравши своєї ниви, зєднуватися з «Волею Народу»?

Може бракувало для праці сили? Чи верхів «Українського Селянського Союзу» захотіли зліквідувати до решти москофільство, котре репрезентували львівські керманічі «Воля Народу», чи, просто кажучи, зукраїнізувати їх на цілком 100% — збільшити терени для праці — створити через зєднання велику партію?

Українізаційний курс «Воля Народу» давно взяла. Ліквідація ж ганцького москофільства, за що так сміло беруться агресивні вожаки «Сель. Союзу», думаю, буде їм не по силі, в чому вони небагом переконаються. Нові терени для праці не опанувавши своїх, «Сель. Союзники» будуть мати, не відомо лише, чи дійсно в наслідок обєднання повстане сильна партія.

Думаю, що шлюб «Українського Селянського Союзу» з «Волею Народу» не дасть гармонійного співжиття.

А проте, життя покаже...

Як бачимо, нема ні одного слух-

ного мотиву за обєднання «Сель. Союзу» власне з «Волею Народу».

Сель. Союзники, котрі не пристали до зєднання, волять замиритися при своїй селянсько-клясовій політичній організації «Українське Соціалістичне Обєднання» «Селянський Союз», далі продовжувати розпочату працю, всебічно освідомлювати українських селян, виховувати нові партійні селянські кадри, потрібні для боротьби за кращу долю українських працюючих людей.

Сель. Союзники.

Поміч і „блаословення“ для кооперації.

Відома справа що по свангельській притчі богачеві властяться як верблюдові перелізти через ушко голки. Буває, що громадський уряд відступить громадську площу під будову читальниці або кооперативної дамівки в селі. Але як ці всі уряди помагають українському селянству, показує та поміч, що й з архієрейським благословенням пересилає перемиська єпископська консисторія для кооперації «Гостина» в Глухові.

Ч. 4438. Греческому Урядові парохіальному у Равені.

Рішаючи прохання з дня 1 вересня 1926, ч. 19. Еписк. Консисторія повідомляє, що є готовою позволити кооперативі «Гостина» в Глухові на будову «Народного Дому» на парохіальній території під наступними умовами: кооператива буде дїм своїм коштом, з хендею побудовання дїм стає власністю парохії, котрим зараджує місцевий парох, а кооператива буде могла його ужити 10 до 12 літ за м'ягкими чиншом, по уплаті цього часу кооператива має першенство при рівних умовах до винайму за звичайним чиншом. Наколи кооператива годиться на подані умови, дозволяється приступити до виготовлення начерку контракту, який належить суди прислати до перевірки і евент. одобрення.

З гр.-кат. Еписк. Консисторії. Перемиськ, дня 25 вересня 1926. Иссафат, єпископ.

Що ж тут порадиати Глухівцям і всім, що ще в такий спосіб надіються помічі від парохіальних і інших урядів?

Не ждїть на поміч! З останнього стягніться і будуйте свою хату на власній площі.

Що пишуть і говорять?

Що робити з Франком?

Таке дивне питання ставить собі орган УХА «Нова Зоря» ч. 40 з нагоди свят Франка. І по довгих риводах приходять Святоюрці до висновку: «Франко отже не може бути предметом культу (пошани) української суспільності». Це слушний висновок, тільки неповний, бо хто не каже виразно, що розуміє від тою суспільністю тільки тих патріотів у горах і без риз, проти котрих ціле життя вів Франко невиносиму боротьбу. І було би безчестенням його пам'яті, якби хто жадав від тих людей пошани для нього. Вони самі обурені питають: «Де розум, де лице щось подібного жадати від нас?»

Одного робітника і одного селянина.

«Воля Народу» ч. 304 дає такий звіт з шумного обєднання «Народної Воля» з частиною Сель. Союзу:

«Обі партії обєднуються в одну нову партію, яка буде називатися «Українське Селянсько-Робітниче Соц Обєднання (Сель-Роб.), до Тимчасового Центрального Комітету... входять тов. Чучмай, Козицький, Маківка, Вальницький, д-р Зяць, Гелехатий, з тим, що зїзд наділяє їх правом кооптувати всклад Ц. К. одного селянина і одного робітника»...

Отже ні одного селянина чи робітника нема в Головній Управі «Селянсько-Робітничого» Обєднання. Що йно будуть шукати, кого для паради туди прибрати. За те в фірмі поставили відразу «селянсько-робітничий» шельд. Як мігомістечковий купець, який міс надію, що на яскраву рекляму все таки хтось у його буді купить гнилий «седець».

До чого та робота?

Гийшло четверте число «Вістей з Лугу», але вже зовсім неподобне до трьох попередних чисел. Відразу видно, що зайшла велика зміна в редакції, коли половину числа призначено на вихвалювання особи теперішнього редактора. І дійсно, дотеперішній тільки відповідальний редактор д-р Дашкевич самовільно зробив «Вісти з Лугу» своїм особистим часописом і як пристало на партійного ренегата, присвячує найбільше місця боротьбі з УСРП та виступає проти соціалістично-радикального і поступового духа в «Лугах». Це називається в нього обробою «безпартійності». Що та славетна «безпартійність» означає, можна прочитати 4-те ч. «Вістей з Лугу», а потім «Свободу», «Новий Час» і «Нову Зорю». Тоді побачить кождий, як всі вони дружно йдуть з ренегатом проти УСРП і її праці. Так і з оті бе, що перше були «Вісти з Лугу» часописом для «Лугів», а тепер газеткою для оборони особистих амбіцій д-ра Дашкевича.

Свою погану справу боронить и Дашкевич ще поганим засобом тобто неправдою. Грубіші неправди треба сїростувати: 1) І так пускає він нісенітницю, що соціалістичні радикали хотіли зробити з «Лугів» політичні товариства. Так само бралося проти «Січей» і «Лугів» у свій час «Свобода» і «Новий Час», хоча знали дуже добре, що соціалістам розходилося й розходиться про те, щоби Луговиків сднала в організацію вчаша думка, а не одна честилюбива ссоба. Як раз Дашкевича примушувала УСРП до того, щоби Луговим рухом кермувала Лугова організація, а не особиста стаманщина, яка вже тільки лиха накоїла на Україні.

2) Повітові організатори «Лугів» домагалися цього, щоби внесено статуту централі «Лугів» іменно тому, щоби Лугові товариства могли рішати про свої справи. Але завжди проти цього був д-р Дашкевич, який самовільно що йно тоді утворив собі ніби централю, з ніким невибраних людей, коли Гол. С. т. заїсна його за зломання партійної карності в прагах члена. І тепер боронить д-р Дашкевич права якоїсь централі, якої ніхто не вибирав, але яку він сам для себе з гори настановив.

3) Д-р Дашкевич взиває до карності Луговиків і смішно відріжляє Лугову карність від партійної дисципліни.

Є тільки одна карність у громадськ'їм житті. Але про неї не хоче знати д-р Дашкевич, який сам зламав партійну карність, а тепер ніким непростений хоче вчити Луговиків карністю.

Треба ще ствердити, що власне «Вісти з Лугу» ч. 4 є доказом, хто роз'єднує Лугову сімю і замість спокійно обговорювати Лугові справи, засмічує його особистою лайкою і зливами.

Але Січово-Лугового духа, якого виплекав Іван Франко, не зломить ніяка мізерія, хочби за нею станули всі чорноризники і безпартійні білоручки та хочби своїми криками про «партійність» накликали ще одну хвилю переслідувань на товариства. Здоровий рух отаманщиною не зломиться!

Що діється в Польщі?

То що іншого.

(Або: це є зле, коли ти мене вдариш палкою, але дуже гарно, коли я тобі це зроблю).

Вшехполяк Невядомські замордував першого президента Польщі тому, що він не був вшехполяком. Вшехпольська, вісімкова організація «Страж Народова» в Любліні в короткім часі лопнула кисти осьтаким своїм політичним ворогам: дня 1 травня напала на похід робітників, що належать до соціалістичної організації «Бунд» і побила кількох членів походу. Недавно побила референта Длугошовського (і дісталося тро-

хи слухачам), бо він викладав трохи інакше, як це вшехпольським політичним переконанням відповідає. Зараз після знову побили до крови свого політичного противника Ротшавта. Все те було правильне. Вшехпольські газети писали, що побитим нічого не сталося і діри в небі з цього не буде, коли хтось скоріше, чи пізніше з ран вилижеться. Але вшехпольська наука в ліс не пішла. Зачали тепер бити вороги також вшехполяків. Того вже не міг стерпіти їх духовий вожд Роман Дмовські. В «Слові Польським» розписався, що факт побиття посла Здзеховського через офіцерів мігби статися подією важнішою як маєва революція Пилсудського, колиб потягнув за собою такі наслідки, які безумовно повинен потягнути. Іншими словами: Дмовські викликає духа страшної пімсти за те, що політичні питання і переконання зачинається поборювати кулаком. Такий спосіб політичної боротьби називає Дмовські хамством і висловлює думку, що в тих умовах не є мислима ніяка політична ані державна праця.

Щож на те казати? Порадити хіба вшехполякам, щоби не вдавали дурних. Коли неприємно вшехполякам, як їх б'ють, то повинні зрозуміти, що неприємно й другим, коли їх політичні переконання хочуть вшехполяки виправити палками, багнетами чи гарматами. Однакова мірка для всіх.

НЕ МОЖНА БЕЗ БАТОГА!

Польська ендецька преса дуже різко

ставиться до теперішнього польського правительства і хоч сама не могла свого програму перевести в життя, то тепер старається як найякіше представити Полякам брак програми теперішнього правительства. Що дня пишеться у вшехпольських газетах, що теперішнє польське правительство летить стрімголов у пропасть. Таким способом хочуть вшехполяки підорвати до решти захистану повагу уряду Пилсудського. Таке ширення паніки називають газети, що стоять за Пилсудским — злочинном. Вони дивуються вшехполякам та остерігають їх перед такою поведінкою. В ч. 94 «Голосу Правди» пише Стічиньські великий прихильник диктатури Пилсудського: «Колиби зломно ту силу, що тепер править Польщею, то станулиби ми серед революції, в якій народова демократія (вшехполяки) моглаби найти місце тільки на ліхтарнях».

«Глос Правди» не вірить у те, щоби свідомість цієї «революційної ліхтарні» могла відштовхнути ендеків від їх злочинної роботи підривання поваги теперішнього уряду. Тому заповідає, що уряд ужис сили, щоби ратувати здоровля громадянства, бо виявилось «що проба правління без батога» стається щораз труднішою справою.

Таким чином заповідається ще сильніша боротьба між Пилсудчиками та ендецією.

КОЛИ ЗБЕРЕТЬСЯ ПОЛЬСЬКІЯ СОЙМ?

Як заповідають — повинен поль-

ІВАН ФРАНКО.

Радикали і попи.

IV.

Як воювали радикали? Чи доносами? Чи клеветами? Здається, навіть найзавзятіші прихильники нашого попівства не скажуть цього. Радикали мали тільки одну дорогу — книжки й газети, прилюдне слово. Тай тут радикали не ставили відразу питання в цілім його обемі, а обмежилися головно на тім, що в своїх виданнях давали голос самим селянам виявляти свої кривди. Це був перший і найтящий гріх радикалів, котрого попівство їм не дарує. Як то, той хлоп, котрого воно буцімто відвоювало від польського шляхтича, котрий доси був буцімто такий послушний і покірний і так тиснувся цілувати руки панотчикам, раптом у газетах підносить голос против тих панотчиків! Це було щось страшне, нечуване, болюче, щось таке, як для польської шляхти розбір Польщі.

Правда, в тих хлопських дописях на попівські надужиття показувано тільки надужиття і тільки деяких попів. Отже на загал попівства не нападано, а тільки на зпсуті одиниці. Але щож вийшло? Наше попівство, замість вглянути в себе, підняло страшений репет і крикнуло, що це є напади на цілий загал духовенства, на церкву, на віру. Ще радикалам не снилося порушувати справи віри і церкви, а вже попи і їх прихвостні кричали, що ворожі духи підкопують віру в Бога, гриміли на проповідях проти безбожників і самі того не знаючи, будили серед народу критику і думки, сумніви і тривогу.

Такий ґрунт застала радикальна партія, коли зорганізувалася. З одного боку народ, горнучися до неї, мусів, так сказати, перескакувати через огонь попівської лайки і ворожнечі і домагався від партії захисту, оборони, з другого боку попівство мало вже на партію готові громи і прокляття.

Не перечу, що в розпалі боротьби з уст радикалів упало не одно гостре, прикре слово супроти попів. Але не забуваймо, що поваги попівства яко верстви дуже пильно боронила і боронить поліція і прокураторія і дуже старанно конфіскує кожде хоч троха остріще против нього звернене слово. І не забуваймо, що радикали ніколи не були під такою олікою властей, що на них вільно було і навіть

уважалось заслугою писати всякі найпоганіші лайки, брехні, доноси, зогиджування. Ми певні, що радикали в своїй полеміці не віддали попівству і сотної часті тих ладних слів, які з уст свячених і несвячених адвокатів попівства сипалися і сиплються на них. Наше попівство само викликало війну, само держить її на низькім рівні, і самож кричить, коли в тій війні часом і йому доведеться покоштувати гіркої. Ми сказалиби, що це не по лицарськи, ну, але для наших вояків у реверендах*) закони лицарського виховання не писані.

V.

Ще одно питання: Чи справді на попах стоїть наша народня справа? Чи попи вратували нашу народність від загибелі? Чи вони тепер хочуть і можуть двигати її наперед?

Ми далекі від того, щоби відмовляти попам усякої заслуги в розвою нашого народу, але в усякім разі мусимо сказати, що ті заслуги були зовсім не такі великі. Вже само заведення християнства на Україні не було ділом попів, але князів. Христову віру заведено у нас не через попівську проповідь, вона прийнялася не з переконання, а так сказати «по указу», з наказу власти, а князі прийняли її з політичних причин. В часах перед Татарами духовенство було залежне від князів; хіба монахи відважувалися часом піднимати голос проти князів, тай то не в обороні простого народу, а в обороні своїх монастирських дібр і прав. А пізніше, під польським пануванням, хтож то, як не спольщені українські біскупи заводили унію, замикали православні церкви? Духовенство бачило упадок народу через брак шкіл, але хоч само їздило в каритах і справляло золоті та срібні забавки, ніколі не сягнули до кишені, щоби де заложити українську школу. Противно, коли львівські міщане за зібрані гроші заложили у Львові школу і шпиталь, то православний єпископ Балабан виступив як найзавзятіший ворог тої справді національної праці, перехоплював і бив студентів і вчителів, викляв попа, що відправляв в Успенській церкві ітд. Те саме було у Вильні і інших містах, де міщанські брацтва рвалися до просвіти, закладали школи, друкарні, шпиталі і знаходили перешкоди власне з боку українських духовних.

(Конець буде).

*) рясак.

ський сойм зібратися при кінці жовтня на осіну сесію. На ній повинен ухвалити бюджет, що його правительством виробляє на 1927 рік. Польські урядові й неурядові чинники всіляко дивляться на проєкт бюджету. Одні вважають, що він є за великий, інші висловлюються, що він не має сильних підстав, що не має рівноваги між сподіваними приходами, а наміреними видатками. Вшехпольські газети хочуть голову теперішнього польського правительства — Пілсудского потягнути за язик. Вони розписали по своїх газетах, що Пілсудскі на початку соймової сесії скаже програмову мову, в якій виллжить, що в різних державних справах правительством задумує зробити. Бо до цієї пори Пілсудскі ще не сказав про це слова. Але інші польські газети заперечили і подали, що такої програмової бесіди не буде.

ПО УКАЗУ МАЮТЬ БУТИ ДОБРІ.

Новий польський міністр внутрішніх справ генерал Складковскі видав розпорядок, у якому наказує старостам делікатніше поступовання супроти громадян. Старости повинні мати свою канцелярію по можливості ближче входових дверей до староства. (Аби людям було ближче до виходу). Старости повинні особисто полагоджувати справи, не класти їх у довгий столик та на безнесе-

О. А. С.

Кооперація на Волині.

III.

Заходи Рівизійного Союзу у Львові коло оздоровлення кооперативного руху на Волині треба привітати. Але й ті заходи багато не допоможуть, коли провідники кооператив не перестануть бути тільки урядовцями, а не стануть почуватися до обов'язку розбуджувати й скріплювати свідомість серед членів кооператив. Одним з таких засобів для поширення кооперації серед населення є прилюдні відчитки та частіші загальні збори по кооперативах.

При кожній кооперативі повинна обов'язково бути бібліотека з відповідних книжок і часописів. Требаби також дбати про відчинювання читалень. Очевидно, що й наша преса повинна в цьому прийти в допомогу кооперації, друкуючи час від часу статті на кооперативні теми. Тільки тим способом можна зацікавити село господарською його відбудовою та викликати в нього охоту до праці в тому напрямі. Треба заохочувати маси до самодіяльності, а не найбільше викликати в часописах непотрібної сварки.

Величезне значіння має також виховання молоді в кооперативному дусі. Без свіжого й здорового народу не посяне наша кооперація ані крок вперед.

Таких кілька заміток уважали ми за конечно зробити про стан кооперації на Волині. Цей стан дуже тяжкий і невідрадний та ще багато треба буде вложити праці, заки він поправиться. Але ми певні, що впертою і послідовною працею двинемо наш працюючий народ з освітнього занепаду та господарською і політичною організацією зблизимо день його визволення з під усякого визиску й гнету.

(Конець).

редні особисті конференції з громадянами повинні кожного дня призначити дві урядові години.

Розпорядок стверджує, що староства ріжно приймають бідаків і богачів, латинників і іновірців, Поляків та инородців та припоручає, щоби старостинська влада не робила ріжниць і поступала справедливо, бо тільки таким способом населення прийметься до польської влади. Колиб хто безуспішно зголошувався до староства на послухання у своїй справі через три дні — може внести жалобу до міністерства. Закон ніби як польська конституція. Добрий, але в кишені і в книжці законів.

ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ СОЦІАЛІСТИЧНА І ПРАВИТЕЛЬСТВО.

В неділю й понеділок радив у Варшаві Головний Заряд ППС. Народи й рішення польських соціалістів виявляють, що вони зовсім загубилися в сучасних умовах і не знають дороги, якою мають іти. Осудили діяльність бушого правительства Бартля, що воно не відповіло вимогам робітництва й демократії та похвалили його за чистку урядів та війська з реакційних елементів. На нараді домагалися виключення п. Морачевського з партії за те, що вступив до одного правительства з монархістами та обшарниками, але врешті скінчилося на тім, що його не виключили. Ствердили лишень, що він вступив до правительства на власну відповідальність. Пілсудского осмішують у своїм «Роботнику», але ставлять до него вимоги, щоби повів боротьбу з дорожнечою, попраєв долю робітників і урядників, приступив до виконання закону про земельну реформу, не зміняв виборчої соймової ординації, шанував конституцію у відношенні до нац. меншостей ітд.

Слизьке з невразним.

ВБИЛИ БАНДИТА ЗЕЛІНСЬКОГО

В Варшаві і в Варшавській окрузі під серцем наймудрішої та найвищої польської поліції гуляв від 1921 р. бандит, розбишака Зелінські. Особливо в останніх кількох місяцях вже насміхався з властей. Під носом поліції нападав та грабив горожан і хоч цілі сотні поліції облогою на него напірали, він завжди в час вспів сховатися в безпечне місце. Поліція була безрадна. Аж зрадив його якийсь кумпан. Зелінські зробив напад на склад вин. Після вдачного підприємства зробив гучну забаву в одній хаті на передмістях Варшави. Там його заскочила тайна поліція і зачалася стрілянина, в якій Зелінського вбито.

Свято І. Франка в Самборі.

В неділю дня 26 вересня селянське море залило місто Самбір. Прийшло селянство з Самбірського, Рудецького, Старосамбірського, Турчанського і рідного Франкові Дрогобицького повіту, щоби в 10 літ після смерті великого ковальського сина зложити його духові величній поклін. Тверда життєва була школа ковальського сина і твердий закон боротьби та праці, що його виписав для трудового українського народу Іван Франко. Але мозолісті селянські руки привикли до тяжкого труду — знають що без кровавого поту й зусилля не обійдеться на шляху визволення. Тому можна було в святі Івана Франка в Самборі побачити тільки людей праці, тяжкої освідомлюючої і фізичної праці. Але не було тих, що їх хата з краю, не було також ані одного з тих, що за життя Івана Франка виклинали його з амвон і викликають до сьогодні. Не було трусів

— вони ходили боком і дивилися, як просто робочий народ згадує свого помершого друга, борця, ідеолога соціалістично-радикальної партії, як святкує пам'ять чоловіка, що жертвував народові весь свій труд у незломній завзятті.

В першу чергу відсвяткували пам'ять Івана Франка «Луги». В поході та вправах на майдані взяли участь Луговики й Луговички:

3 села Бабини: 11 кінних, 28 піших і 15 дівчат. Баранчиці: 32 Луговики, 8 Луговичок; Береги: 15 кінних і 35 піших; Пиняки: 28 Луговики і 28 Луговичок; Кружники: 26 Луговики; Кульчиці шляхоцькі: 9 кінних, 39 Луговичок, 12 Луговичок; Кульчиці рустикальні: 27 Луговики, 13 Луговичок; Містковичі: 28 Луговики, 27 Луговичок; Зарайсько: 19 Луговики, 8 Луговичок; Бикоти: 21 кінних, 23 піших; Ракова: 10 Луговики; Ваньовичі: 24 Луговики; Морозовичі: 27 Луговики, 20 Луговичок; Сілець: 13 Луговики, 8 Луговичок; Городище: 28 Луговики; Гумінець: 25 Луговики; Лютовиска: 27 Луговики; Конів: 10 Луговики; Биків: 14 Луговики; Блажів: 60 Луговики, 15 Луговичок; Мокряни: 33 Луговики; Самбір: 19 Луговики, 36 Луговичок.

Крім того понад три тисячі громадян, які чвірками йшли в поході.

О гнд. 12 в пол. рушив з площі вправ святочний похід «Лугів», просвітних та кооперативних установ Під такт Лугової оркестри з Рогатина, яка дуже допомогла в уладженні свята, (за що їй на цьому місці складає Самбірське товариство шире товариську подяку) машерувало організоване, свідоме селянство повіту. Майже п'ятитисячна маса громадян залила ринок. Інтелігенції і міщан було мало, бо свято уладжували соціалісти-радикали та «Луги». На ринку відбулося святочне відкриття пам'яткової таблиці в честь І. Франка. З цієї нагоди виголосили промови тт. Кіцула Василь і Фіцяк Стефан, селянини з Торганович. Відчитано також привітальні письма з сусідніх повітів. «Луги» віддали пошану Великому Духові почесним походом перед погруддям поета. Попереду кинота, потім «Луги» в одностроях, а врешті ці, що ще не встигли поробити одностроїв. А за ними рівною плавною ходою Луговички...

Пополудни відбулася дальша частина свята на площі вправ. Стануло до грав 287 Луговики і 106 Луговичок. Врешті в свята було величезне Цеж бо вперше після війни Самбірщина побачила свою молоді на руханковим майдані. Все те праця товаришів — товариства цілого, що йде під прапором соціалістично-радикальних ідей великого Франка — товариства, яке не боїться, ані не стигається Франкових думок, але звязано й твердо рішене лупати тяжку тверду скляку брехні, фалшу, гніту, темряви та заскорозлості.

Не хвалимо, тут праці одних, або недбалства других. Праця сам за себе хвалить.

Чернявиченко.

Старостинська опіка.

Залуже, пов. Яворів. В «Газеті Поранній» з дня 7X пишеться, що в Залужу вибух пожеж, котрий зльоклізували «пожарне страже», та що п староста був ласкав прибути на місце і зайнятися розміщенням погорільців. Ех, — якби то правда!... Думавби хто, що Яворівщина має ідеального старосту! Але так оно не є і «Поранна» гльорифікує людину, яка нічим не ріжниться від інших старостів. Фактом є, що дня 5X о год. 11⁴, вибух в Залужу пожеж, і тільки місцевий «Луг» енергічними зарядженнями при ратунковій акції зльоклізував огонь і то без сик вки, бо місцевий уряд громадський про сикавки не подбав, хоч уміє пильнувати шинків Шлягера і Гана. Він заліз до «Народного Дому» і не хоче вступитися лише як той чирак шкодить інституції. На п'ятику гроші є, а на сикавку нема. Правдою також є, що прибули пожежні сторожі з Яворова і Янова, але тоді, коли вже не потрібно й не було що ратувати, то є о год. 3-тій. В той с м час зглядно о пів години пізн ще явилась поліція, якій страшно далеко, бо аж 2 і ¹/₄ км. Бач також занята політичними що й пожежу не бачила.. заснула сарака по трудах. Гльорифікація стражей є неоправа-а, а до того і п. старості не смілося до Залужа їхати і дивитися на біду українського селянина. Він волівби поїхати до своєї м етності, зайнятися своїми мастковими і торговельними справами та насаджувати по паших селах всякого рода наказних Гусаків, Ронгів, або їм подібних злодіїв громадського майна. Наразі стільки, а в найкоротшому часі постарімося представити ширше господарку удільного вшехпольського князя і його наказних агентів.

Всезнайко.

ПРО ПАНІВ І ЛЮДЕЙ.

Чудате віче в Косові.

Хруні — це (вібачейте за слово) свині, не люде. Вони всюди пхаються і найчистішю річ обвалюють, загрузе, протот¹⁾ — безроги. Вони були, є і, відев, будут. У старих бібліях пишеться, що хрунь-Вуж збавив Адама й Еву в раі; хрунь-Кайн убив свого рінного брата; хрунь-Юда зрадив Христа, приятеля бідноти... І тіпер повно їх усюди. Єсі народи мають своїх хрунів: німецькі хруні тегнут за Французами, польські хруні тегнут за Німцями, наші за Поляками. І то кождий хруняга має такий сох-таш²⁾, що бгає³⁾ не до згоди, але до зради... Так і наші. Давно в нас було, що правда, більше хрунів, ек тіпер, але були простіші: взев, бувало, хрунь истку за голос, зів ковбасу ци дриглі, поботерав рило тай затильками похідцем утік до дому і тихо сидів, чесом ніврік до церькви не вповідавси⁴⁾... А тіпер у них ні встиду, ні сорому: стали вже й свою партію закладати і віча скликати. На таке «віче» дувів я в Косові в вівторок передь світним Іваном цього року. Варта було видіти ту чудасію, а вид-провадилася вона так:

Перефаленій на оден бік староста Пайончковскі заборонав українське радикальне віче, тимунь одна пайка соціалістів-радикалів прийшла до тої хоршми (там екеє кіно йграєт чесом), де мали хруні з партії польської дефензиві (поліції) зачинати свою «чорну раду». Повну салю засіли наші люде (було й 6 попів, але стояли на плитках⁵⁾ за дорогов). А хруні тимчесом жерли й жльопотіли⁶⁾ в різника Трухановіча. Гадають собі: ці гроші дали нам Поляки, то пропиймо їх у Поляка. Це добре, але ми ждемо, а вони пьот. Делі ели сходитиси дес по одному, дивеси, а то всюди прісний дух, лиш їх приятелі шандарі стали оплотом доєруги тої хати, а в середині лиш купка хрункіє збилася у кутику. Ходе хрунієські коменданти цілу годину, самі не знають, на еку ногу ступити: ци зачинати, ци втікати; бо ек тут світити лицем опередь тілького народу...

Доків вони си видкликали і радили, то люде всеке межн собов говоре, а я лиш слухаю, тай у голові бухтую⁷⁾.

— Шо це за жидок уліз тут? — питає оден Гуцул другого, показуючи на екогоє сквацоганого шляпачка⁸⁾.

— Цей є жидок, це є польський стовп Іван Стовпюк із Єпаса, до піднаймлений виписує всякі бріхні в газеті «Селянський Прапор» у Станіславі. Він тримав з Українцями в Відни, доків мали гроші, а витак піддавси під ці пани и троїт нарід блекотицев⁹⁾ зради... За це має шош три ценції.

— Головни собі втер¹⁰⁾! — каже третій — таже цес маєт усю моравність на лиці: окій віквашений огирьок з полібічька, а очі кепевні; шо я би з цим не вакавси¹¹⁾ в одні хаті ночувати: цес би гроші потег.

— Йй, дай го кату¹²⁾! — шепче Петро Ціріпів з Перехресних.

— А тот, шо носи чісарські паєорі¹³⁾, шо вин за лумір?

— Юрій Калинич Бойчук з Ростік, шо згулавів¹⁴⁾ і вістарів розум на старість...

— А ті три грубї на лаві?

— Першій вусатий, то хрунь Міхайло Рибак з Микитинець, шо то крає дзвони в Коломиї тай продавав церьквам...

— Отот другий калюхатий¹⁵⁾, то хрунь Порфір Кіщук з Річки, шо обрабував чоловіка...

— А тот третій, то хрунь Лукашюк з Тюдева, шо му громадські гроші пішли помежи пальці...

— А то, слухоби му пропав! — шепче Петро Ціріпів.

— Шо-ж то за шляпачок на дверех?

— То хрунь Іван Стефурак за Коломай, шо вкрав гроші в адуката Ганкевича в Заболотіві...

— Ой, смага-ж¹⁶⁾ би го втела! — шепче Петро Ціріпів.

— Добре. А шо-ж то за оден отот віпулистий, чорний, шо крутиси з клябуков¹⁷⁾ помежи люде, ек баран недо-різаний?

— Е, то не будь еке чедо¹⁸⁾. То слашний хрунь Кость Тимувський з Печеніжина, шо лишив жінку й четверо дітей, а сам пристав до скоїє нехтолиці Одокії Лагодск у Білоберезці...

— Йй, дай го кату! — шепче Петро Ціріпів.

Отак люде говорили, а тимчесом прийшов комісарь староства пан Дримба¹⁹⁾ ци Стульгемба, (бо я добре не віслухав его польське порекло) і порадилиси оба з комісарем Заржселеним²⁰⁾, шо гід усіх шандарій старшій. Цес побезпечівго, шо млет доста шандарій і вони венцію добру берут на то, аби грозили радикалів, то найси хруні не тресут, гин їх усокоти від головництва²¹⁾... Тай зачлоси віче. Першій у-став отот пройдевіт Кость і сказав, аби ніхто не бунтувавси напротив хрунів, бо вони сегонни мають свою раду і тимунь кладут свого председателя Юру Калинича. Але ввес нарід засипів, шо не згідний на него, а старий радикал Ганчук з Жебя заре вніє слово, шо би председателем був наш редактор зі Львова, Стахів, шо прийшов таїж наші хруні гздріти. Табо знов хруні не пристали й підоймили 7 рук за своїм Юрком, а кілька сот народу встало за товаришем Стахоєм. І зачевси такий гайд-маш²²⁾, шо хруні не зрозуміли й третої, а комісарь зибгавси й чекав, шо то буде; я вже сподієвси баталії²³⁾, бо такий був кепіт²⁴⁾, шо птаха не сіла би на ту хату! Хруні ели дрижети й за-просили з надвору шандарів на ратунок, і ці ввійшли до віча і стали виводити радикалів. Силов вівели Микитчука, Стахова і Стефанова (цего було тежко нести, бо чоловік у вособі!). Тогди ввес нарід закричів: ганьба! і вшов на деір, лиш пару хрункієв лишилоси. До них став пленічті²⁵⁾ бесіду тот Товпик, але не було тому ні заду ні переду: Польшю фалів, а нас гудив²⁶⁾... Але радикали підгулили шандарей і знов отей повинь залили салю тай стали бертати²⁷⁾ польського Іванка своїми оклика-ми. Шекереків Петро при всіх хрунях і жидях та людах назвав Стовпюка брехачем до трьох разів, аж вин сів і перестав точіти бріхні. А ек ред. Стахів хотів говірити по правді, то хруні збоєлиси і не давали му слова. Знов зробивси великий бунт, знов увішли шандарі тай на просьбу Стовпюка ві-несли ред. Стахова цес раз на полуд-нішні двері. Всі люде віступили, лиш-

лиси самі хруні тай ті жиди, шо хотіли видіти Тимувського, шо звів жидівку... Шандарі сокотили їх навкруги. Ше лепотів²⁸⁾ тот Тимувський, але ввійшла на двері его рінна жінка Параска з дятиннов, тай заголосила: «Ади, де цес, шо мене лишив з дітьми! Люде, кого ви слухасте? Таже це — провокай²⁹⁾: че-рез него вбили чоловіка...» Делі шандарі вже нікого не впускали і вісукали³⁰⁾ Петра Кречунєка з Єсєнова, шо виліз на галерію і став їх машкарити³¹⁾. Тіпер хруні уфалили резолюцію, шо ім належиси бирши плата від панів за їх страх, і пішли знов пити до Трухановіча. Сокотили їх і там шандарі.

Мі розійшлиси. Ідучи горі, мірку-вав я собі: Найгешей гріх на цім світі є зрада. Єдина є лишнь зрада — зра-да єсєго народу!

Це писав: Міхайло Катрафій.

Гуцульські слова.

¹⁾ протот — огук; ²⁾ сохташ — вдача; ³⁾ бгає — тги; ⁴⁾ не в оздниси — не показувавси; ⁵⁾ плиткі — плити; ⁶⁾ жльопотіли — пили; ⁷⁾ бухтую — злимають; ⁸⁾ сквацоганий шляпачок — злисий папюк; ⁹⁾ блекотицев — трійливим зі-лвам; ¹⁰⁾ втер — ут мк; ¹¹⁾ не в кавси — не від-важися; ¹²⁾ кату — варт шибєнни; ¹³⁾ паєорі — бічний заріє; ¹⁴⁾ згулавів — здурів; ¹⁵⁾ калюхатий — черв тий; ¹⁶⁾ смага — сме, тельна си аг; ¹⁷⁾ клябука — п лєця; ¹⁸⁾ чедо — человек; ¹⁹⁾ Дримба — Дулемба; ²⁰⁾ Заржселений — Зар-жєць; ²¹⁾ головництво — убійс во; ²²⁾ гайдмаш — су атоха; ²³⁾ баталія — бійка; ²⁴⁾ кепіт — кряк; ²⁵⁾ пленічті — плєсти; ²⁶⁾ гудив — гань-бав; ²⁷⁾ бертати — митити; ²⁸⁾ лепотів — бала-кає; ²⁹⁾ пр вкай — провокатор; ³⁰⁾ вісукали — вилх ди; ³¹⁾ машкарити — ганьбити; ³²⁾ прєц — ци; ³³⁾ л-трає — кричав.

Зі світа.

У ФРАНЦІЇ відбувся в минулім тиж-ні зїздрадикально-соціалістичної партії. До нарад цього зїзду прислухувалиси не тільки ціла Франція а й правительство, але й всі сусідні держави. Від рішень цієї партії залежала судьба теперішнього фран-цузського правительства й дальший роз-виток французько-німецького порозумін-ня. На зїзді піддано основній критиці по-літику заряду партії, яка допустила до цього, шо член радикально-соціалістичної партії, Ерріо працював в однім прави-тельстві з Поанкарем. Особливо різко виступало з тратикою ліве крило партії з Мальвім на чолі. Сам Мальві виголо-сив остру промову, в якій зазначив, шо співпраця радикалів-соціалістів з капі-талістичними елементами виходить на ко-ристь не їм, ані не справжній демократії та республіці. Ерріо має величезний вплив і значіння в цілій партії, хоч не ціла партія зовсім погоджується з його недавною тактикою. Він заявив, шо має до вибору, або не ввійти до правитель-ства й дозволити на повну фінансову руїну Франції, яка відбилаєся в головній мірі нуждою широких працюючих мас, або ввійти до правительства й старатиси повести його в своїм дусі. Він виказав, шо справді прийшло до поправи фран-цузського скарбу та шо довів до певного порозуміння з Німеччиною, хоч у пра-вительстві є такий рішучий ворог Ні-меччини як Поанкаре. Франція потребує за всяку ціну провадити політику мира. В ухвалах висловив зїзд своє невдово-лення з тої причини, шо Америка є про-ти цього, шо би счеркнути вобні довги. Але найбільш різко поставився зїзд до справи німецько-французької згоди. Зїзд домагався негайного звільнення всіх оку-

пованих німецьких земель, що їх союзники тримають як застав мира Рівночасно з'їзд в за тим, щоби поморський коридор знову повернув від Польщі до Німеччини, та й щоби Данціг прилучено опять до Німців. Таким поставленням справи французькі радикально-соціалістичні політики забили неабиякого цвяха Польщі, яка всім і всям проголошувала, що без війни не відступить ані одної пяди польської землі. Аж тут тобі на! Велика французька партія, яка має великий вплив на хід французької політики, заявила на весь світ, що цілий версайський трактат не вартує тепер ані фунта клаків, що поморський коридор не є польський та що по справедливості треба його буде віддати Німеччині. Розуміється, що польське правительство буде робити в тій справі крик, бо воно знає, що за одною границею рветься друга.

В НІМЕЧЧИНІ ухвалив парламент важний закон, який віддав бувший родині кайзера його маєтки, кілька палат, особливо найгарнішу в Гомбургу та 125000 гектарів землі. До цього рішення привязують дипломати велике значіння. Вони запевняють, що це ще оден крок далше до повороту кайзера на німецький престол. — Вони твердять, що дорогу до престолу простелює Вільгельмові, чи його синові, теперішній президент Німеччини Гінденбург. Погано в тій справі поступили деякі німецькі соціалісти, які стрималися від голосування. В такій справі мовчати не вільно. Колись історія напевно осудить їх становище.

В СОЮЗІ РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛИК напруження, яке повстало з причини гострого виступлення комуністичної опозиції відбивалося дуже на заграничній політиці. Америка відмовилася визнати уряд Сталіна, Раковський старався знову зачинати переговори з капіталістичною Францією, щоби вона позичила гроші большевикам. Але Бріан відповів, що шкода зачинати балачку, коли большевики не захочуть зробити нових пропозицій. Раковський відповів, що совітське правительство дуже радо відмовиться від позички грошми, коби П врешті змогло дістати в товарі Сов. правительством годиться також на сплату старих царських довгів по 50 мільонів франків в рік через 62 літа. Видко, що минулися ті часи, в яких большевики заявляли, що ніколи не будуть платити довгів. Також заявив Раковський, що большевики дуже радо заключають договір з Польщею. Розуміється, що то буде договір, у якому Харків чи Москва будуть знову підписувати, а Варшава та Париж диктувати. Та большевикам тільки о одно розходиться; вони підпишуть, на все згодяться, аби тільки вони остали при владі. Хоч їх панування в шкодою для краю і тих народів, які підпали під їх диктаторську руку. В боротьбі з опозицією побідив таки центральний комітет російської комуністичної партії. Побідив отже Сталін. Провідники опозиції Зіновєв, Троцький, Пятаков, Сокольніков і Бвдокімов оголосили заяву, що вповні піддаються партійній карності, що визнають ухвали 14 з'їзду для себе обов'язуючими, що перестануть викликати дискусію, поширювати бібулу (нелегальні летючки) та творити осібне крило в партії. Вони признають шкідливість своєї дотеперішньої роботи і визнають своїх одномудців, щоби піддалися. Рівночасно

згодилися поборювати ту зневіру, яку поширює праве крило комуністичної партії, що твердо кричить: „Досить обману! Коли виявилось, що в самій Росії не можна дійти до соціалістичного ладу, то треба до цього отверто признатися, не обдурювати народніх мас, але зачинати нову господарську політику“. Так писав комуніст Оссовский, якого за те виключено з партії.

В ІСПАНІЇ викрито знову заговор на короля і на диктатора. До часу збанок воду носить.

В ЮГОСЛАВІЇ знову провалилося правительство Узуновича. Причиною провалу була подія, яка сталася при нагоді побуту чеських парламентаріїв в хорватському місті Загребі. Хорватія власною волею по розпаді Австрії приєдналася з братньою Сербією та Словінцями в одну союзню державу. Але Сербії, котрі вважали себе за щось вище від недавніх австрійських рабів Хорватів та Словінців, зачали старшувати над ними й заводити свої порядки в їх хаті, не питаючи про згоду на це господарів. Та ще хотіли їх силою зробити Сербами. Це дуже обурило Хорватів, які є католиками. Вони зачали гуртуватися біля свого політика Степана Радіча та протиставилися зазіханням імперіалістичних Сербів. Нераз доходило до цього, що грозила між двома братніми народами війна. Сербське правительство старалося силою здавити визвольний рух Хорватів. Воно арештувало в минулім році багатьох видних членів партії Радіча і арештували його самого. Але врешті роздумалося і в квітні ц. р. утворено нове югославянське правительство, в якого склад увійшло 4 Хорватів — між ними й Радіч. Але Радіч бачив, що Сербії не бажать чесно йти в спілці. Тому завжди дивився їм на пальці. Врешті Сербія порозумілася з відступниками Радічової радикальної хорватської партії та затигнули їх у правительстві, щоби тим лекше поборювати викиненого Радіча. Коли приїхали чеські гості до Загребу Сербії і хорватські хруні хотіли перед Чехами заманіфестувати сербсько-хорватську згоду. Але Радіч своїм виступом перечеркнув цілу параді, бо відразу спростував привітальні брехні Сербів та Чехів.

Чеські праві партії не визнають прав Хорватів, так само як Українців до вільного й незалежного державного життя.

Сербії опісля дуже обурювалися на це, що бущімто Радіч обидив гостів. Цілу визвольну хорватську справу звели до гостинності. Але всім, хто дійсно знає умови хорватсько-сербського співжиття знає, що цей новий виступ Радіча розбудив на ново діяльність хорватських народніх мас. Сербський король крутиться, бо не знає, як йому вирішити справу. Чи стати на імперіалістичнім становищі сербської реакції, чи довести її до розбурхання національної хорватської стихії, чи чесно згодитися виконати домагання Хорватів. Покищо покликано до правительства знов хорватських хрунів. Але всім ясно, що союз з хрунями ніде ще не розв'язав національного питання.

ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКА УГОДА. Довгий час та частина німецького народу, що попала під панування Чехословаччини, вела в нутрі краю і за границею боротьбу проти свого поневолення.

Але поволі від тої боротьби почала відступати німецька буржуазія та сільські дуки, які за часові матеріальні користи відреклася від програми національно-політичного визволення німецького народу та пішли на угоду з чеською буржуазією. На днях утворилося в Чехословаччині нове правительство під проводом чеського поміщика Швєглі. В тім новім правительстві засідає тепер по раз перший двоє міністрів Німців, оден від партії аграрної (сільських богачів), а другий від партії клерикальної. Німецька реакція в Чехословаччині пішла тому до правительственного жолоба, щоби тим лекше на спілку з чеською буржуазією мати можливість утискати й визискувати німецьких робітників та працюючих селян. Програму повного визволення німецького робітничого народу з під визиску своєї буржуазії та з під поневолення Чехів заступає тільки німецька соціалістична партія.

Ця угода чеської буржуазії з німецькою є дуже цікава для українських працюючих людей. Вони можуть бачити на тім примірі, що й наші прихвостні буржуазії (УНДО, УХО) дуже скоро кинуть усі пусті слова про національне визволення, коли тільки їх пустилаби Польща до правительственного жолоба. Тоді їм булаби не в голові ні нація, ні її визволення, а тільки власні користи.

ДОМАШНЯ ВІЙНА В КИТАЇ продовжується. Цілий Китай переживає страшну бурю. Через нього переливаються впливи могутніх держав, котрі здалека кермують рухами військ поодиноких китайських провінцій і генералів. Маси амуніції перевозять морем до китайських берегів. В минулім тиждні корабель «Куан-Фунг» вів амуніцію і 1.200 жовнірів для губернатора Шангаю Сун-Шуан-Фанга. Недалеко порту Кін Кянг вибух на кораблі пожежа. Пожежа перекиннулася на амуніцію, яка вибухнула й затопила корабель з усіми жовнірами.

НОВИНИ.

Привіт Товаришові.

Дня 19 жовтня після ціломісячної тюрми вийшов на волю наш товариш і місто голова УСРП Семен Жук з Кременця, якого запроторили в тюрму польські адміністраційні влади за просвітну працю між українським селянством на Волині. Товаришові шлемо привіт і побажання дужих сил для дальшого змагання.

Ком.тет Пільницької філії Укр. Селянської Спілки

подає всім членам Укр. Сел. Спілки до відома, що по кождім першім і в першу неділю відбуватимуться товариські сходини в Робітничім домі «Пекло». Дня 7 падолиста відбудуться товариські сходини. Прийдіть усі! — Голова: Михайло Бубняк. Секретар: Лука Калипа.

Правничий часопис.

Дня 9 ц. м. відбулися у Львові сходини адвокатів, членів С. У. А. золочівської, львівської, стрийської і самбірської делегатур. Членів приїхало дуже мало. На нараді піднесено справу правничого часопису і ухвалено визвати ще раз усіх адвокатів, щоби негайно вло-

жили одноразово 5 доларів на видавничий фонд часопису. Предсідником сходу був адвокат д-р Гуркевич з Самбора. Було би добре, щоби справді виходив той часопис, котрий вчораби також наших селян, як боронитися перед ріжними напастями й карами. Бо самі адвокати свого фахового органу не втримають.

Бібліотека Т-ва «Прогрес» у Львові, Ринок 10, II. пов. поновлює випозичання книжок від 1-го жовтня в такі дні: понеділок і середа від 4—6 год. по пол., п'ятниця від 1—2-ої, неділя від 12—1. Для міських читальень за порукою Виділів гуртовне випозичення безплатно. Інформації в будні дні від 8—11-ої год. Бібліотека поповнена найновішими виданнями.

Напад у монастирі.

Дня 28 вересня ц. р. в монастирі Студитів в Зарваниці виконав Павло Патер замах на настоятеля монастиря Івана Денещука. Павло Патер був в нощі Студитів, але його виключено. Причиною виключення було, що кандидат ні своїм успосібленням, ні своїм захованням не надавався ніяк до монашого життя. Дня 28 вересня ц. р. зявився знову Павло Патер в монастирі і попросив о розмову, домагався від настоятеля, щоби той його прийняв назад у монастир. А коли настоятель відмовив цьому жаданні. Павло Патер витягнув браунінг і стрілив до нього два рази. Патер утік, але його арештовано й відставлено до в'язниці в Тернополі.

ПРИГАДУЄТЬСЯ всім Громадянам-Українцям в „ДНІСТРІ“ ще не забезпеченим, що 1/3 часті вартости будинків не підлягає примусовому забезпеченню в ПДУВ. і тому належить зараз а найдалше по 31. жовтня ц. р. виповісти її в П. Д. У. В. і зараз забезпечити в „ДНІСТРІ“ (з терміном від 1. січня 1927 р.) 1—2

Всякі інформації в тій справі подасть Т-во „ДНІСТЕР“ у Львові і його Агенції, які знаходяться у всіх більших громадах.

Гарбарські і білоскірничі курси у Львові.

Краєвий Патронат Ремесла й Дрібного Промислу улаштує шестимісячний курс, який має на цілі вишколити самостійних фахівців по гарбарству і білоскірничтву, як також в біленні і фарбованні кожухів. Курси будуть ведені через фахово вишколені сили з заграничною практикою так зі сторінки теоритичної, як також практичної у відповідно уряджених варстатах. Тому ці, котрі вже працюють у подібних підприємствах, або хотілиб працювати, повинні використати цю нагоду, яка їм дає змогу по скінченні цих курсів і по відбутті відповідної практики в дній фабриці, визволитися.

Рефлектуючі мусять мати укінчених 16 літ, школу виділову або рівнорядні класи школи середньої. Ці, котрі не посідають сего образування, мусять виказатися практикою в згаданих підприємствах.

Блищі інформації як також науковий програм, можна набувати в Краєвм Патронаті, — Львів, вул. Смольки, ч. 3. II. поз. і у нище відписаного. — **Танчановський Йосиф**, Референт пр. шк. «Рідної Школи» УПТ. у Львові, Ринок ч. 10. II. п.

ВИЩЕ ЗГАДАНІ КУРСИ зачнуться 1-го листопада 1926. Ці що вже зголосилися як також ті, що хотять ще на ті курси поступити мають явитися 1 листопада 1926 в Краєвм Патронаті у Львові, при площі Смольки ч. 3/III. в верх.

Переписка Редації.

Дописувач з Черганівки. Ваш допис піде до слідуючого числа. **Тов. В. К. Коломия.** При передч матеріалів мабуть допис затрився. Здається, що допис відноситься до справи, яка свого часу вже буда порушена в „Гром Голосі“. Колиж ні — то просимо напишіть ще раз, а за проволочку вибачте. Здорови-мо Вас щиро й просимо дальше не з бувати. **Дописувач з Порудна.** Піде в слідуючих числах.

Жадайте

у всіх кооперативах і крамницях тільки цукорків з української фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

Львів, Кордецького ч. 23. 1—6

ЛУГОВІ ВДЗНАКИ

приписані статутом — висилає до всіх „Лугів“ в краю кооператива „Жіночий Базар“ в Коломиї.

Ціна одної відзнаки з додатками — 50 грошів, але замовляти треба в більшій скількості (найменше кільканацять штук) за поштовою післяплатою. Адресувати так: **Кооператива „Жіночий Базар“, Коломия.**

1—2

ЕЛЕГАНТ

терпентинова наста до обуви.

Французька Маса

до фротерування підлоги.

Васеліна жовта, чорна

до шкір, упряжи і кінських копит в бочці і бляшаних пуделках.

поручає

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка — Львів,

Кордецького 51. 1—3

ТКАЦЬКІ варстати поспішні, сталеві бляти всіх вимірів, нити, човники, пряділки, гремплі до вовни і лону і всі прочі ткацькі прилади доставляє фірма

„TEXTYL“ М. Кожушко, 1—3
Рава Руська.

Купуємо кожду кількість білої вовни.

КАНДИДАТ адвокатури обйме сейчас місце в адв. канцелярії. Зголошення з чемчости приймас: **Канцелярія Д-ра Ріпецького в Сокалі.** 1—2

АДВОКАТ на провінції шукає рутинованого **конціпієнта.** Р флектанті хай зголошують-ся на адресу: **Д-р М. Стахів, Львів, Ринок 10.** Редакція „Громадського Голосу“. 1—2

Львів	НАЙДЕШЕВШЕ БО СПРОВАДЖУЄ ВАГОНОВО НАЙЛУЧШЕ БО ВПРОСТ ВІД ПРОДУЦЕНТІВ ПРОДАЄ ТІЛЬКИ „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“ у Львові, Ринок 36. і в своїх 19 складах в краю. Наша спеціальність! Кава Чай Какао у власному упакованні	Кава
Станиславів		Чай
Борщів		Какао
Броди		Корінь
Городенка		Рис
Дрогобич		Цукор
Збарж		Моло
Золочів		Крупа
Нолонів		Вино
Косів		Корінь
Мостиська		Рис
Вереншаль		Чесночок
Рогатин		Цукор
Самбір		Мід
Сятин		Какао
Сокаль	Соло	
Стрий	Віск	
Сніж	Солон	
Тернопіль	Насіно	

В ПОЧАЄВІ одкрито КНИГАРНЮ „ГРОМАДА“

яка має на складі всі українські видання, шкільні книжки та канцелярійне приладдя. — Книгарня міститься в домі п. Вольського. 1—3

Вже вийшов календар

ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

З М І С Т:

Др. Кирило Трильовський: З моїх споминів. Початок стрілецької організації і «Боева Управа». — **Мирон Заклинський:** У. С. С. під кінець 1917 р. — **Др. Володимир Щуровський:** Іван Франко серед Українських Січових Стрільців. — **Ів. Горбанько:** На поміч Центральної Раді. **Федір Дудко:** Момент. — **Остан Залеський:** Одна кров. — **Юрій Бобровський:** Рішуча битва. — **Д. Лілієнкрон:** Весняні ночі. — **Юра Шкрумеляк:** Білий кінь. — **Б. Л.:** На вищі. Оповідання полоненого старшини. — **Я. Л.:** З листопадових переживань. — **В. Львівський:** Кавалер семи бід. — **В. Львівський:** Батяр. — **Юра Шкрумеляк:** Побідники. — **П. В-и:** Пімста небіжчиків. — **Б. Л.** Одна з українських містерій. — **бар. О. Ратгаус:** В Із-диз-Кіоску. — **Л. Лулу:** Улюблена пісня полковника Дмитра Вітовського. — **Л. Лешкий:** Осінь 1918 р. — **В. — В. Орлець:** Протинаступ. — **Іван Михайленко:** Печеніжська оборона в р. 1919. — **Л. Лулу:** Несподівана поміч. — **О. Лешук:** Американська військова місія. — **О. Бабій:** «Гуцульський курінь» (Фрагмент з поеми). — **Л. Лулу:** Панцирний жид. — **геш. Безручко:** Група С. С. в боях на підступах до Камянця-Подільського. Бій під Смотричем 22. липня 1914 р. — **О. Василь:** Ланцюг нещастя. — **О. Кедрин:** Симон Петлюра. — **Михайло Рудницький:** Дві французькі повісті з нашої революції.

14 аркушів друку окремо 20 сторін ілюстрацій. Ціна 3.— з пересилкою 3.45, за післяплатою 3.70. Адреса: «Чрвоная Калина» Львів, Руська 18.